ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ବନାମ

ମେସର୍ସ କେ. ବି. ସାହା ଏବଂ ସନ୍ସ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜ୍ ପ୍ରାଇଭେଟ ଲିମିଟେଡ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ଇତ୍ୟାଦି

ଏପ୍ରିଲ 27, 2007

[ଡ଼. ଅରିଜିତ୍ ପଶାୟତ ଏବଂ ଲୋକେଶ୍ୱର ସିଂ ପାନ୍ତା, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ବିକ୍ରୟ କର:

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର, ଅଧିନିୟମ, 1956-ଧାରା 3 (ଏ)-ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1947-ବିକ୍ରୟ କର - ଧାର୍ଯ୍ୟ- କ୍ରେତା ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ରଣାଧୀନ ଉଦ୍ୟୋଗ ମଧ୍ୟରେ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ରର ବିକ୍ରୟ ଏବଂ କ୍ରୟର କାରବାର-ପରିବହନ ଅନୁମତି ଅଧୀନରେ କ୍ରେତା ସେହି ଗୋଦାମ ଗୁଡ଼ିକରୁ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ଉଠାଇବା ଏବଂ ଏହାକୁ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟରେ ନିଜ ବ୍ୟବସାୟ ସ୍ଥାନକୁ ପରିବହନ କରିବା-ବିକ୍ରୟ କର ର ଉପଯୁକ୍ତତା -ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଛି ଯେ: ବିକ୍ରୟ/କ୍ରୟ କାରଣରୁ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟରୁ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟକୁ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ରର ପରିବହନ ଏବଂ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ସମୟରେ ହେଉଥିବା କାରବାର-ତେଣୁ, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ବିକ୍ରୟ କର ଲାଗୁ ହେବ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ - ଓଡ଼ିଶା କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର (ବାଣିଜ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଧିନିୟମ, 1961-ଧାରା 3 (2) (ବି)-ଓଡ଼ିଶା କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର (ବାଣିଜ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ନିୟମ, 1962 ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ତମାଖୁ ଏବଂ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ବ୍ୟବସାୟରେ ନିୟୋଜିତ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନେ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟର କାରଖାନାଗୁଡ଼ିକରେ ବିଡ଼ି ତିଆରି କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ପଞ୍ଜୀକୃତ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ରହିଛି । ଓଡ଼ିଶାରେ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ରର ବ୍ୟବସାୟ ଏକ ରାଜ୍ୟ ଏକାଧିକାର ଏବଂ ତେଣୁ, ନିଗମ -ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ । ଉଦ୍ୟୋଗ ଯିଏକି ପ୍ରତିବର୍ଷ ଠିକା ଏବଂ ନିଲାମ ଜରିଆରେ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଏବଂ ଫାଳ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ବିକ୍ରି କରିଥାଏ । ନିଗମ ସହିତ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ କ୍ରେତାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଏବଂ ଫାଳ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ମୁଦ୍ରଯୁକ୍ତ ଟେଣ୍ଡର ଆହ୍ୱାନ କରିଥିଲା । ରିଟ୍ ଅବେଦନକାରୀମାନେ ନିଗମ ସହିତ ପଞ୍ଜୀକୃତ କ୍ରେତା ହୋଇଥିବାରୁ, ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଟେଣ୍ଡର ଗୁଡିକ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନେ ନିଗମ ସହିତ ଚୁକ୍ତି କରିଆସିଥିଲେ । ସେଠାରେ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ବିକ୍ରି ହେଉଥିଲା ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିଲା । ନିଗମ ଏହାର ସମ୍ପୃକ୍ତ ପ୍ରଭାଗୀୟ ପରିଚାଳକଙ୍କୁ ଉଠାଣ ଆଦେଶ ଜାରି କରି କ୍ରେତାମାନଙ୍କୁ ସାମଗ୍ରୀ ଉଠାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲା । ବନ୍ୟ ଅଧିକାରୀ ପରିବହନ ଅନୁମତି ଜାରି କରିଥିଲେ ଯାହା ଆଧାରରେ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟ ସ୍ଥାନକୁ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ପରିବହନ କରିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1947 ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ବିକ୍ରୟ କର

ଧାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଏହି ଆଧାରରେ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯେ ସେମାନଙ୍କ ଏବଂ ନିଗମ ମଧ୍ୟରେ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ରର ବିକ୍ରୟ ଏବଂ କ୍ରୟ କାରବାର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ଥିଲା କାରଣ ବିକ୍ରୟ/କ୍ରୟ କାରଣରୁ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟରୁ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟକୁ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ରର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହିପରି ଏହା କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1956 ଅନୁଯାୟୀ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଥିଲା, ସ୍ଥାନୀୟ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ନୁହେଁ ଯେପରିକି, ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1947, ଏବଂ ଏହିପରି ଆଢୁଆଳରେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ସଂଗୃହିତ ଅତିରିକ୍ତ ପରିମାଣ ରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କର ଫେରସ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ କହିଛନ୍ତି ଯେ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର କେବଳ ଆବଶ୍ୟକ ପରିବହନ ଅନୁମତି ଦାଖଲ କରିବା ପରେ ବିତରଣ କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ପରିବହନ ଅନୁମତିରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବା ପରେ ହିଁ ବିକ୍ରୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରିବ, ତେଣୁ ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ସମୟରେ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପୂର୍ବ ସର୍ତ୍ତଗୁଡିକ ସନ୍ତୋଷଜନକ ଥିଲା ଏବଂ କାରବାର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ଧାରା 3 (ଏ) ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଥିଲା । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ଆସିଛି ।

ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ କରି ଅଦାଲତ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଛନ୍ତି ଯେ: 1.କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1956 ର ଧାରା 3 (ଏ) ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା କାରବାର ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଥିଲା ବୋଲି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମତ ଯଥାର୍ଥ ଅଟେ । ତେଣୁ, ତଥ୍ୟଗତ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ ।

2.1. ଏକ ନେଣଦେଣର ପ୍ରକୃତି, ଅର୍ଥାତ୍ ଏହା ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ହେଉ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ହେଉ, ପରୀକ୍ଷାଧୀନ ମାମଲାର ବାସ୍ତବ ପରିଦୃଶ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ । ଯେଉଁ ଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅତ୍ୟଧିକ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ଖଣ୍ଡ 3.7 ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଜଙ୍ଗଲ ଉତ୍ପାଦ କ୍ରୟ ଏବଂ ପରିବହନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ନିୟମ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ ଦ୍ୱାରା ନିବେଶକ ବାଧ୍ୟ ହେବେ ।

2.2 ଟେଣ୍ଡର କାଗଜପତ୍ରରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ସଙ୍କେତ ଥିଲା ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟର ମୁଖ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟ ସ୍ଥାନ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବାହାରେ ଥିଲା । ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ଅଧିନିୟମ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ପଞ୍ଜୀକରଣର ବିବରଣୀ ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ବାହାରୁ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ପଠାଯାଇଥିବା ପରିବହନ ଚିଠା ଏବଂ ପ୍ରେରିତ ସାମଗ୍ରୀକୁ ମଧ୍ୟ ନଥିରେ ଅଣାଯାଇଥିଲା । ଯଦିଓ ଅନ୍ତିମ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବିଷୟରେ କେବଳ ଜ୍ଞାନ ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, ତଥାପି ବାସ୍ତବ ପରିଦୃଶ୍ୟର ସଞ୍ଚିତ ପ୍ରଭାବକୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡିବ ।

2.3. ବିକ୍ରୟ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ କି ନୁହେଁ ତାହା ସ୍ଥିର କରିବା ପାଇଁ ଏହା ଯଥେଷ୍ଟ ଯେ ସାମଗ୍ରୀର ସ୍ଥାନାନ୍ତର ବିକ୍ରୟ ଦ୍ୱାରା ହେବା ଉଚିତ କିମ୍ବା ତାହା ଆନୁସଙ୍ଗିକ ହେବା ଉଚିତ । ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ହେଉଛି ସାମଗ୍ରୀର ସ୍ଥାନାନ୍ତର ଏବଂ ତାହା ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଭାବରେ ସଂଯୁକ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ଜରୁରୀ ନୁହେଁ ଯେ ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତିର ଅସ୍ତିତ୍ୱ

ରହିବା ଉଚିତ ଯେଉଁଥିରେ ଦ୍ରବ୍ୟର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସ୍ୱଷ୍ଟ କିମ୍ବା ନିହିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଯଦିଓ କାଳ୍ପନିକ ଭାବରେ, ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାର ତଥ୍ୟରେ ଏହିପରି ଆବଶ୍ୟକତା ଆବଶ୍ୟକ, ଏହିପରି ନିହିତ ସର୍ତ୍ତ ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛି । ଏହା ରାଜିନାମାର ଖଣ୍ଡ 3.7କୁ ସୂଚାଇପାରେ ।

2.4. ଯଦିଓ, ନିଗମ ଦର୍ଶାଇଥିଲା ଯେ ଏହା କେବଳ ଆର୍ଥିକ କାରବାରର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଥିଲା, ତଥାପି ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ନୁହେଁ । ଧାରା 3.13 ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବେ ଭାରତ ବାହାରେ ରପ୍ତାନୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଣେ ଠିକାଦାର କ୍ରୟ କରିବାର ସମ୍ଭାବନାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରେ । ଯଦି ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ନିଗମ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଯୁକ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ବିକ୍ରୟ ସମାପ୍ତ ହୁଏ, ତେବେ ରପ୍ତାନି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କ୍ରୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନାହିଁ ।

2.5.ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରଶ୍ନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଚୁକ୍ତିରେ କେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିକ୍ରୟ ସମାପ୍ତ କରିବା ସହିତ ଜଡିତ, ଏକ ଅସ୍ୱଷ୍ଟ ଉତ୍ତର ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଖଣ୍ଡଟିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଠନ ହିଁ ସ୍ଥିତି ସ୍ୱଷ୍ଟ କରିବ । ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଆବେଦନରେ ରାଜ୍ୟ ଏକ ବିବୃତି ଦେଇଛି ଯେ ଟେଣ୍ଡର ବିଜ୍ଞପ୍ତିର ଧାରା 3.6 ବିକ୍ରୟ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ କରିବାକୁ ସୂଚିତ କରେ ଏବଂ ଏହା ଅନୁଯାୟୀ ବିକ୍ରୟ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି । ଖଣ୍ଡ 3.6ରେ ଏକ ଖାଲି ପଠନ ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଥରେ ଜଣେ ନିବେଶକଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ବିକ୍ରୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଏହା ପ୍ରମାଣ କରେ ଯେ ଏହିପରି ଆବେଦନରେ କୌଣସି ସତ୍ୟତା ନାହିଁ । ଏହା ଦୂରରୁ ଏପରି ବିକ୍ରିର ସ୍ଥିତିକୁ ମଧ୍ୟ ସୂଚିତ କରେ ନାହିଁ ।

2.6. ଆୟକର ଅଧିନିୟମ, 1961 ର ଧାରା 206 ସି ଅନୁଯାୟୀ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ଆୟକର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଗମକୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରମାଣପତ୍ର ବିଷୟରେ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଅବେଦନଗୁଡିକରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିବୃତ୍ତି ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ରକୁ ଉତ୍ପାଦନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରିବେ ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନୁହେଁ ଏବଂ ତେଣୁ ନିଗମକୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 206 ସି ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ସମ ସ୍ଥଳରେ କର ସଂଗ୍ରହ ନକରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଛନ୍ତି । ଏହି ସ୍ଥିତିକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ।

ବଲଭଗସ ହୁଲାସଚାନ୍ଦ ବନାମ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ, [1976] 2 ଏସସିସି. 44; ବିକ୍ରୟ *କର ଆୟୁକ୍ତ ୟୁ. ପି. ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ମେସର୍ସ ବଖତାୱାର ଲାଲ କୈଳାସ ଚାନ୍ଦ ଆରତି ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* [1992] 3 ଏସସିସି 750; *ଭାରତ ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ମେସର୍ସ କେ. ଜି. ଖୋସଲା ଆଣ୍ଡ କୋ. ଲିମିଟେଡ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* [1970] 2 ଏସସିସି 242 *ଏବଂ ଅଏଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ କର ଅଧୀକ୍ଷକ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* [1975] 1 ଏସସିସି 733, ମମଲାଗୁଡିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର: ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 4158-4186/2007

2000 ମସିହାର ଓ.ଜେ.ସି ସଂଖ୍ୟାମାନ 9724, 10613, 10617, 10618, 10669, 106686, 10693, 10694, 10695, 10787, 10788, 10792, 10801, 10802, 10827, 10828, 10829, 10830, 10831, 10832, 10874, 10875, 10876 10877, 10944, 10945, 11115, 11121 ଏବଂ 11122 ରେ କଟକସ୍ଥିତ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅନ୍ତିମ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଆସିଛି ।

ସହିତ

ସି. ଏ. ସଂଖ୍ୟାମାନ 5341-5344/2001

ଏସଏଲପି (ସି) ସଂଖ୍ୟା 15308/2002 ରେ ଆଇ. ଏ. ସଂଖ୍ୟା 3

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ରାକେଶ ଦ୍ୱିବେଦୀ ଏବଂ ବି. ଏ. ମହାନ୍ତୀ, ଅମିତ ସିଂହ, ମୁକ୍ତି ଚୌଧୁରୀ, କୀର୍ତ୍ତି ରେଣୁ ମିଶ୍ର ଏବଂ ଅଶୋକ ମାଥୁର ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅନିଲ ଦିୱାନ, ବି.ସେନ, ସ୍ୱେତକେତୁ ମିଶ୍ର, ଏସ.ସିଂହ ଏବଂ ଜନରଞ୍ଜନ ଦାସ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଡ. ଅରିଜିତ୍ ପଶାୟତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । 1. ଆବେଦନକାରୀମାନେ -ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ବନ ବିଭାଗ ନିଗମ ଲିମିଟେଡ (ସଂକ୍ଷେପରେ, 'ନିଗମ') ପ୍ରଶ୍ନରେ ଥିବା ଏହି ଆବେଦନଗୁଡିକ ଯାହା ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନ, 1950 (ସଂକ୍ଷେପରେ, 'ସମ୍ବିଧାନ') ର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଅବେଦନଗୁଡିକୁ ଅନୁମତି ମିଳିଥିବାରୁ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ଦୁଇଜଣିଆ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାୟର ବୈଧତା ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇଛନ୍ତି ।

2. ଏହି ଆଧାରରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନଗୁଡିକ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସେମାନଙ୍କ ଏବଂ ନିଗମ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା କାରବାର ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ଥିଲା ଏବଂ ସେଇଥିପାଇଁ, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1956 ଅନୁଯାୟୀ କେବଳ ବିକ୍ରୟ କର (ସଂକ୍ଷେପରେ, 'କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ') ଲାଗୁ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1947 (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମ') ଅଧୀନରେ ନୁହେଁ । ତଦନୁସାରେ, ଏକ ଘୋଷଣା ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିକାରିତା ବିନା କର ଲାଗୁକରିବା ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଅନଧିକୃତ ଥିଲା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କର ଆଳରେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ସଂଗୃହିତ ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି ଫେରସ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ପୃଷ୍ଠଭୂମିର ତଥ୍ୟ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

3. ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବାହାରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କର ପଞ୍ଜୀକୃତ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ରହିଛି । ସେମାନେ ତମାଖୁ ଏବଂ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ରର ବ୍ୟବସାୟ କରିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ କାରଖାନାଗୁଡ଼ିକରେ ବିଡ଼ି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତି । ଏହି ନିଗମ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଏକ ଉଦ୍ୟୋଗ । ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟରେ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ରର ବ୍ୟବସାୟ ଏକ ରାଜ୍ୟ ଏକାଧିକାର, ତେଣୁ, ପ୍ରତିବର୍ଷ ଠିକା ଏବଂ ନିଲାମ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଏବଂ ଫାଳ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ରର ବିକ୍ରୟ କାରବାର ନିଗମ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଆସୁଛି । ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଉଭୟ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1994 (ସଂକ୍ଷେପରେ, 'ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ଅଧିନିୟମ') ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିଲେ ।

4. ଯଥାରୀତି ଭାବେ, ନିଗମ 2000-2001 ବର୍ଷ ପାଇଁ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଏବଂ ଫାଳ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ରର ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ମୁଦ୍ରିତ ଟେଣ୍ଡର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରିଥିଲା ଏବଂ ଏହା ସହିତ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ ପଞ୍ଜୀକୃତ କ୍ରେତାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ମୁଦିଆ ଟେଣ୍ଡର ଆହ୍ୱାନ କରିଥିଲା । ସମସ୍ତ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକାରୀ ନିଗମ ସହିତ ପଞ୍ଜୀକୃତ କ୍ରେତା ଥିଲେ,

ଏବଂ ସେମାନେ ଦାଖଲ କରିଥିବା ଟେଣ୍ଡରଗୁଡିକ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନେ ନିଗମ ସହିତ ମଧ୍ୟ ଚୁକ୍ତି କରିଥିଲେ । କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ବିକ୍ରୟ ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରଦାନ ପରେ, ନିଗମ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ସମ୍ପୃକ୍ତ ପ୍ରଭାଗୀୟ ସଞ୍ଚାଳକମାନଙ୍କୁ ଉଠାଣ ଆଦେଶ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା କ୍ରେତାମାନଙ୍କୁ ସାମଗ୍ରୀ ଉଠାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲା । ଏହା ପରେ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀ, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଫର୍ମରେ ପରିବହନ ଅନୁମତି ଜାରି କରିଥିଲେ ଯାହା ଆଧାରରେ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟ ସ୍ଥାନକୁ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ପରିବହନ କରିଥିଲେ । ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ରର ବିକ୍ରୟ ଏବଂ କ୍ରୟ ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ସମୟରେ ହୋଇଥିବା ବିବେଚନା କରାଯାଏ କାରଣ ବିକ୍ରୟ/କ୍ରୟ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟରୁ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟକୁ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହିପରି ଏହା କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ, ସ୍ଥାନୀୟ ଅଧିନିୟମ ଅର୍ଥାତ୍ ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ   ନୁହେଁ । ଏହି ଆବେଦନକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଆଧାରରେ ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ବିକ୍ରୟ କର ଦେୟ ଲାଗୁ କରିବା ଯଥାର୍ଥ ଥିଲା । ନିଗମର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ଥିଲା ।

5. ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଓଡ଼ିଶା କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର (ବାଣିଜ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, 1961 (ସଂକ୍ଷେପରେ 'କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ଅଧିନିୟମ') ର ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର କାରବାରର ଏକଚାଟିଆ ଅଧିକାର ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ଏହା ଅଧୀନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ଓଡ଼ିଶା କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର (ବାଣିଜ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ନିୟମ, 1962 (ସଂକ୍ଷେପରେ 'କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ନିୟମ') ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ଯେ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3 (2)(ବି) ରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି ଯେ ଉପଧାରା (1) ରେ ଯାହା କିଛି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ସରକାର କିମ୍ବା ଉକ୍ତ ଉପଧାରାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୌଣସି ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଠାରୁ କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିବା ପତ୍ର ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ ବିଡ଼ି ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ କିମ୍ବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ରାଜ୍ୟ ବାହାରେ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂସ୍ଥା ବାହାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ପରିବହନ କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ଏହିପରି ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଅନୁମତି ସେହି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅଧୀନରେ ରହିବ ଯାହା ଆଗରୁ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମଧ୍ୟ ନିୟମ 5-ବି କୁ ସୂଚିତ କରନ୍ତି ଯାହା କେନ୍ଦୁ ପତ୍ରର ନିଷ୍କାସନ ସହିତ ଜଡ଼ିତ । ଉକ୍ତ ନିୟମର ଉପ-ନିୟମ (10) ଏବଂ ଉପ-ନିୟମ (11) ବିଷୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା । ଉପ-ନିୟମ (11) ଅନୁଯାୟୀ କ୍ରେତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଚୟନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଏକ ଆଦେଶ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବାର 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଫର୍ମ 'ଏଚ' ରେ ଏକ ଚୁକ୍ତିନାମା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ପଡିବ, ଯେଉଁଥିରେ ବିଫଳ ହେଲେ ଉକ୍ତ ଚୟନ ଆଦେଶ ବାତିଲ ହେବା ଯୋଗ୍ୟ । ଉପ-ନିୟମ (13) ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ କ୍ରେତା ଚୁକ୍ତି ସମୟରେ ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ ହୋଇଥିବା ଗୋଦାମରୁ କିମ୍ବା ଭଣ୍ଡାରରୁ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରିବେ । ନିୟମ 6 ପରିବହନ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ ସହିତ ଜଡିତ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉକ୍ତ ନିୟମ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଏହାର ଉପସଂହାରରେ ଉପନୀତ ହୋଇଥିଲେ ଯେ କାରବାର ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ପ୍ରକୃତିର ଥିଲା । ନିୟମ 6 ର ଉପ-ନିୟମ (1) କୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମ ଧାରା 3 (2)

(ବି) ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଫର୍ମ 'ସି' ରେ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପାଖରେ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ଆକ୍ଷାଦେଶ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ନିଗମରେ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ କ୍ରେତା ଥିଲେ । ସେମାନେ ଟେଣ୍ଡର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଅନୁସାରେ ସେମାନଙ୍କ ଟେଣ୍ଡର କାଗଜ ଦାଖଲ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ନିଲାମଗୁଡିକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରାଜିନାମା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା ।କାରବାରର ପ୍ରକୃତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଅଶୋକ ବିଡ଼ି ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଓଜେସି 9724/2000 ମାମଲାରେ ତଥ୍ୟଗତ ସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ମାମଲାରେ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ନିଗମ, ବଲାଙ୍ଗିର ମଣ୍ଡଳର, ପ୍ରଭାଗୀୟ ସଞ୍ଚାଳକ 13.11.2000 ତାରିଖର ଉପ-ପ୍ରଭାଗୀୟ ସଞ୍ଚାଳକ, ପଦମପୁର ମଣ୍ଡଳକୁ ଚିଠି ଲେଖି ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଯେ ପଦମପୁର ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପରିବହନ ଅନୁମତି ପାଇବା ପରେ ଆକ୍ଷାଦେଶ ଆବେଦନକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1 କୁ ଗଚ୍ଛିତ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ବିତରଣ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ପଦମପୁର ବନଖଣ୍ଡ ବିଭାଗର କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ପଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିଲିପି ପ୍ରଭାଗୀୟ ସଞ୍ଚାଳକ ଆକ୍ଷାଦେଶ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଆବଶ୍ୟକ ପରିବହନ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ତାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ଚାଲାନ୍ ସୂଚିତ କରେ ଯେ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକ ଓଡ଼ିଶାର ମିଠାପାଲିରୁ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ଔରଙ୍ଗାବାଦକୁ ଯିବାର ଥିଲା । ପରିବହନ ଅନୁମତି ମଧ୍ୟ ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥଳ କଥା ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲା । ତେଣୁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇଥିଲେ ଯେ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର କେବଳ ଆବଶ୍ୟକ ପରିବହନ ଅନୁମତି ଦାଖଲ କରିବା ପରେ ବିତରଣ କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ବିକ୍ରୟ କେବଳ ସାମଗ୍ରୀର ବିତରଣ ପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରିବ, ଅର୍ଥାତ୍, ପରିବହନ ଅନୁମତିରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନକୁ ମାଲ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବା ପରେ । ଏହିପରି ଅନୁମତିଗୁଡ଼ିକ ଗନ୍ତବ୍ୟସ୍ଥଳକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସୂଚିତ କରିଥାଏ ଏବଂ ସାମଗ୍ରୀର ଗତିପଥ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରେରଣ ସ୍ଥାନ ଏବଂ ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥଳ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଯାଞ୍ଚ ଫାଟକରେ ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ ପରୀକ୍ଷା ମଧ୍ୟ କରିଥାଏ । ତେଣୁ, ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇଥିଲେ ଯେ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପୂର୍ବ ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ ହୋଇଛି ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ 3 (ଏ) ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ କାରବାରକୁ ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡିବ । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଆକ୍ଷାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

6. ଆବେଦନଗୁଡିକୁ ସମର୍ଥନ କରି, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଓକିଲ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯେ ପରିବହନ ଅନୁମତି ଉପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନାବଶ୍ୟକ ଚାପ ପକାଯାଇଛି । ସେମାନେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ପରିବହନ ଅନୁମତି ଆବଶ୍ୟକ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଗମ ସହିତ ଏକ ଚୁକ୍ତିନାମା ଥିଲା ଏବଂ କୌଣସି ଜାଗାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡିକ କେବଳ ରାଜ୍ୟ ବାହାରକୁ ନିଆଯାଇପାରିବ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟରେ ବିକ୍ରି ଶେଷ ହେବା ପରେ, କ୍ରେତା ଏହାକୁ ଯେକୌଣସି ଗନ୍ତବ୍ୟସ୍ଥଳକୁ ନେବା ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନ ଥିଲେ ।

7. କାରବାରର ପ୍ରକୃତି ପକ୍ଷମାନଙ୍କର ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଆଧାରରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାକୁ ପଡିବ । ସର୍ବଶେଷ ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥଳ କ'ଣ ସେ ବିଷୟରେ ବିକ୍ରେତାଙ୍କର କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ନଥିଲା । ବିକ୍ରେତାଙ୍କ ପାଇଁ କେବଳ ଜ୍ଞାନ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଆଉ କିଛି ଅଧିକ ଦରକାର । ବିକ୍ରେତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ଥିଲା ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ କୌଣସି କାଗଜପତ୍ର ନଥିଲା । ବାହାର ସଂସ୍ଥାଗୁଡିକ ପାଇଁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଅନୁମତି କେବଳ କ୍ରେତାଙ୍କ ସୁବିଧା ପାଇଁ, ଯେଉଁଠାରେ ସାମଗ୍ରୀର ପାର ହେବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ ।

8. ନିଗମ ପାଇଁ ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଯେ ପରିବହନ ସୁବିଧା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟ ବାହାରକୁ ନେବା ପାଇଁ କୌଣସି ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅନୁଗ୍ରହ ଏବଂ ବାଧ୍ୟବାଧକତା ନଥିଲା ।

9. ନିଗମ ପାଇଁ ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ଆହୁରି କହିଛନ୍ତି ଯେ ଯଦିଓ ଖଣ୍ଡ 3.13 ର ଏକ ସାମୟିକ ପଠନ ଏକ ଧାରଣା ଦେଇଥାଏ ଯେ ଚୁକ୍ତିରେ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ନାହିଁ, ତଥାପି ଚୁକ୍ତିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଠନ ପ୍ରମାଣ କରେ ଯେ ବିକ୍ରୟ ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ହେବାପାଇଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖଥିଲା । ଯେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନୁମତି ସମ୍ପୃକ୍ତ, ଏହା ନିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯେପରି ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି, ଯେ ଏହା କେବଳ ସାମଗ୍ରୀର ଗତିବିଧିକୁ ସୁଗମ କରିବା ପାଇଁ । ଅନୁମତି ବିନା କେହି ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିପାରିବେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଏହା ବୋଝେଇକୁ ସୀମିତ କରେ ନାହିଁ । ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥଳର ସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ନୁହେଁ । ବିତରଣ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନାହିଁ ଏବଂ କେବଳ ପରିବହନ ଉପରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରହିଛି ।

10. ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଅବେଦନଗୁଡିକର ସମାଧାନ ପରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଆଦେଶଗୁଡିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆପତ୍ତି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଆପତ୍ତି ଆବେଦନ ଅଟେ । ନିଗମ ପାଇଁ ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଏହିପରି ଏକ ଅଭ୍ୟାସ ଆଇନରେ ଅଜଣା । ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ସମାଧାନ ହେବା ପରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟର ଭୂମିକା ସମାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ କିମ୍ବା ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ପ୍ରକୃତିର କୌଣସି ଆଦେଶ ପାରିତ କରିପାରିନଥାନ୍ତି ।

11. ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟକୁ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ ।

12. ଏକ ନେଣଦେଣର ପ୍ରକୃତି, ଅର୍ଥାତ୍ ଏହା ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ହେଉ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ହେଉ, ପରୀକ୍ଷାଧୀନ ମାମଲାର ବାସ୍ତବ ପରିଦୃଶ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ । ନିଗମ କେବଳ କ୍ରେତାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଟେଣ୍ଡର ଗ୍ରହଣ କରେ ଯେଉଁମାନେ ଏହା ସହିତ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ । ପଞ୍ଜୀକରଣ ସମୟାନୁସାରେ ନବୀକରଣ କରାଯାଇଥାଏ । ଯେଉଁ ଖଣ୍ଡ ଉପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅତ୍ୟଧିକ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇଛନ୍ତି, ତାହା ହେଉଛି ଖଣ୍ଡ 3.7 । ତାହା ନିମ୍ନମତେ ପଠନ କରାଯାଏ:

"ଜଙ୍ଗଲ ଉତ୍ପାଦ କ୍ରୟ ଏବଂ ପରିବହନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ନିୟମ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ ଦ୍ୱାରା ମୂଲ୍ୟପତ୍ର ଦାଖଲକାରୀ ବାଧ୍ୟ ହେବେ" ।

13. ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ସୂଚିତ କରାଯାଇଛି ଯେ ଟେଣ୍ଡର କାଗଜରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ସଙ୍କେତ ଥିଲା ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟର ମୁଖ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟର ସମସ୍ତ ସ୍ଥାନ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବାହାରେ ଥିଲା । ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ଅଧିନିୟମ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ପଞ୍ଜୀକରଣର ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ବାହାରୁ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ପଠାଯାଇଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିବହନ ଏବଂ ମାଲ ପରିବହନର ଚିଠାକୁ ମଧ୍ୟ ନଥି ମଧ୍ୟକୁ ଅଣାଯାଇଥିଲା ।

14. ଆୟକର ଅଧିନିୟମ, 1961 (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ଆୟକର ଅଧିନିୟମ') ର ଧାରା 20ସି ଅଧୀନରେ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ଯୁଗ୍ମ ଆୟକର ଆୟୁକ୍ତ ଦ୍ୱାରା ନିଗମକୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରମାଣପତ୍ର ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ରକୁ ଉତ୍ପାଦନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରିବେ, ବାଣିଜ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନୁହେଁ, ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ନିଗମକୁ ଆୟକର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 20ସି ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ସରୁ କର ସଂଗ୍ରହ ନକରିବାକୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।

15. ଯଦିଓ ଅନ୍ତିମ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବିଷୟରେ କେବଳ ଜ୍ଞାନ ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, ତଥାପି ବାସ୍ତବ ପରିଦୃଶ୍ୟର ସଞ୍ଚିତ ପ୍ରଭାବକୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡିବ ।

16. ଏହି ସମୟରେ, ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କେତେକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଟିପ୍ପଣୀ ଦେବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଟେ ।

17. *ବଳଭାଗସ୍ ହୁଲାସଚାନ୍ଦ ବନାମ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ*, [1976] 2 ଏସ. ସି. ସି. 44 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦୃଢ଼ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଥିଲା, ବିଶେଷ କରି ପୃଷ୍ଠା 52 ରେ ଆଲୋକପାତ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ଥିତି ଯାହା ନିମ୍ନରେ ପଠନ କରାଯାଏ:

> "12. ଅଧିକନ୍ତୁ, ଆମେ ଏପରି କୌଣସି ମାମଲା ବିଷୟରେ କଳ୍ପନା କରିପାରିବୁ ନାହିଁ ଯେଉଁଠାରେ ସାମଗ୍ରୀର ଗତିବିଧି ପୂର୍ବରୁ ବିକ୍ରୟ ହେବ । ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇ ପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଚୁକ୍ତିନାମା ହୋଇଥାଏ, ଯାହା ଅନୁସରଣରେ ସାମଗ୍ରୀ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୁଏ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ସେଗୁଡିକ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ତେବେ ବିକ୍ରୟ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ, ସାମଗ୍ରୀର ଗତିବିଧି ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ହେବାର କୌଣସି ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ଆମେ କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦାହରଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଆମର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବା:
>
> ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା I- 'ଏକ୍ସ' ରାଜ୍ୟରେ 'ଏ' ଜଣେ ସାମଗ୍ରୀ ବ୍ୟବସାୟୀ ଏବଂ 'ବି' କୁ 'ୱାଇ' ରାଜ୍ୟରେ ନିଜର ସାମଗ୍ରୀ ବିକ୍ରି କରିବା ଲାଗି ଏକ ରାଜିନାମା ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିଥାଏ । ଏହି ରାଜିନାମାର ଅନୁସରଣରେ 'ଏ' 'ବି' ନାମରେ ସାମଗ୍ରୀ କ୍ରୟ କରି 'ଏକ୍ସ' ରାଜ୍ୟରୁ 'ୱାଇ' ରାଜ୍ୟକୁ ସାମଗ୍ରୀ ପଠାଏ । ଏଭଳି ସ୍ଥିତିରେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ବିକ୍ରୟ ପୂର୍ବରୁ ସାମଗ୍ରୀର ସ୍ଥାନାନ୍ତର ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସାମଗ୍ରୀର ଗତିବିଧି ଏକ ରାଜିନାମାର ଅନୁସରଣରେ ହୋଇଥାଏ, ଯାହା ଶେଷରେ ବିକ୍ରୟରେ ମିଶିଥାଏ, ଏହି ଗତିବିଧି ବିକ୍ରୟ ଦ୍ୱାରା ହେଉଛି ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଏହି ବର୍ଗ ମଧ୍ୟରେ ଆସୁଛି ।

ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା II- 'ଏ' ଯିଏକି ରାଜ୍ୟ 'ଏକ୍ସ' ରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ, ସେ 'ବି' କୁ ସାମଗ୍ରୀ ବିକ୍ରୟ କରିବାକୁ ରାଜି ହୁଅନ୍ତି, ସେ ନିଜ ନାମରେ ରାଜ୍ୟ 'ଏକ୍ସ' ରୁ ରାଜ୍ୟ 'ୱାଇ' ପାଇଁ ଦ୍ରବ୍ୟ କ୍ରୟ କରନ୍ତି ଏବଂ ରାଜ୍ୟ 'ୱାଇ' ରେ ଥିବା ତାଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧି 'ଏ' ତରଫରୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ଏହା ପରେ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ରାଜ୍ୟ 'ୱାଇ' ରେ 'ବି' କୁ ବିତରଣ କରାଯାଏ ଏବଂ ଯଦି 'ବି' ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ ତେବେ ବିକ୍ରୟ ହୁଏ । ଏହା ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାମଗ୍ରୀର ଗତିବିଧି ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତିର ଅନୁସରଣରେ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟ ଦ୍ୱାରା ଘଟୁଥିବା ଗତିବିଧି ନୁହେଁ । ବିକ୍ରେତା ନିଜେ ଜିନିଷକୁ 'ୱାଇ' ରାଜ୍ୟକୁ ନେଇଯାନ୍ତି ଏବଂ ସେଠାରେ ଜିନିଷ ବିକ୍ରି କରନ୍ତି । ତେଣୁ ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଏକ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ବିକ୍ରୟ ଯାହା 'ୱାଇ' ରାଜ୍ୟରେ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ 3 (ଏ) ର ପରିସର ବାହାରେ, ଯାହା ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ନୁହେଁ ।

ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା III- ରାଜ୍ୟ 'ୱାଇ' ରେ 'ବି' ଜଣେ କ୍ରେତା ରାଜ୍ୟ ଯିଏ 'ଏକ୍ସ' କୁ ଆସନ୍ତି ଏବଂ ସାମଗ୍ରୀ କ୍ରୟ କରନ୍ତି ଏବଂ ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । ସାମଗ୍ରୀ କ୍ରୟ କରିବା ପରେ, ସେ ନିଜ ନାମରେ ରାଜ୍ୟ 'ଏକ୍ସ' ରୁ ରାଜ୍ୟ 'ୱାଇ' ପାଇଁ ସାମଗ୍ରୀ କ୍ରୟ କରନ୍ତି । ଏହା ମଧ୍ୟ ଏକ ମାମଲା ଯେଉଁଠାରେ ବିକ୍ରୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଏକ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ବିକ୍ରୟ ଯାହା ରାଜ୍ୟ 'ଏକ୍ସ' ରେ ଘଟିଛି ଏବଂ ସାମଗ୍ରୀର ଗତିବିଧି ବିକ୍ରୟ ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ ବରଂ ସାମଗ୍ରୀ 'ବି' ଦ୍ୱାରା କିଣାଯିବା ପରେ ବିକ୍ରୟ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସାମଗ୍ରୀ ତାଙ୍କର ହୋଇଥାଏ ।

18. ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଯେ, ସେହି ପାରାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଆଇନର ସ୍ଥିତି *ବିକ୍ରୟ କର ଆଯୁକ୍ତ ୟୁ. ପି. ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ମେସର୍ସ ବଖତାୱାର୍ ଲାଲ୍ କୈଳାସ ଚାନ୍ଦ ଆର୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* [1992] 3 ଏସ୍. ସି. ସି. 750) ମାମଲାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବେ ବିସମ୍ମତ ଥିଲା । ପାରା 15 ରେ ଏହାକୁ ନିମ୍ନମତେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ।

"15. ଶ୍ରୀ ସେହଗଲ ବିଶେଷ କରି "ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା "III" ର ପ୍ରଥମ ଉଦ୍ଧୃତାଂଶ ଏବଂ ଖଣ୍ଡ (iii)ରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଦ୍ୱିତୀୟ ଉଦ୍ଧୃତାଂଶ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଛନ୍ତି । ଏହି ବିବୃତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଛନ୍ତି ଯେ ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ବିକ୍ରୟ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରେ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ସେହି ରାଜ୍ୟରେ ନୁହେଁ ଯେଉଁ ରାଜ୍ୟରୁ ସାମଗ୍ରୀ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ତାଙ୍କ ମତରେ, ଏକ ସମାପ୍ତ କିମ୍ବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକ୍ରୟ ସାମଗ୍ରୀର ଗତିବିଧିକୁ ଅନୁସରଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଏହା ପୂର୍ବରୁ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଯେଉଁ ରାଜ୍ୟରୁ ସାମଗ୍ରୀ ବାହାରିଥାଏ, ସେହି ରାଜ୍ୟରେ ଯଦି କୌଣସି କ୍ରୟ କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ, ତେବେ ଏହା କଦାପି ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ କ୍ରୟ କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ସେ କହିଛନ୍ତି । ବିଦ୍ୱାନ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଏହି ଭାବନା ଶକ୍ତିକୁ ଆମେ ସ୍ୱୀକାର କରିପାରିବୁ ନାହିଁ । ଉପୋରୋକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକରେ, କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ, ବରଂ ବ୍ୟାପକ ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣିତ, ସେହି ମାମଲାରେ ବିଚାର ପାଇଁ ଉଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନର ସନ୍ଦର୍ଭକୁ ବୁଝିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯଥା, , କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କରରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥିବା 'ବିକ୍ରୟ' ର ସଂଜ୍ଞା ମଧ୍ୟରେ ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ । ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି, ଖୋସଲା ଆଣ୍ଡ କୋ. ମାମଲାରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପରବର୍ତ୍ତୀ ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ପ୍ରକୃତ ସ୍ଥିତିକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି । ଏହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ ଯେ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ

ବିକ୍ରୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଗତିବିଧି ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ଦ୍ରବ୍ୟର ଗତିବିଧିକୁ ଅନୁସରଣ କରେ, କିମ୍ବା ସେହି ବିଷୟ ପାଇଁ, ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ସମୟରେ ଘଟିଥାଏ । ଯାହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତାହା ହେଉଛି ସାମଗ୍ରୀର ଗତିବିଧି ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଭାବରେ ସଂଯୁକ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ବଲଭଗ୍ୟାସର ଅନୁପାତ ହେଉଛି:ଯଦି ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ସାମଗ୍ରୀ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୁଏ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରେ ବିକ୍ରୟ ସମାପ୍ତ ହୁଏ, ତେବେ ଏହା ଏକ ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଅଟେ । ଶ୍ରୀ ସେହଗଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟର ଅନୁପାତ ଗଠନ କରେ ନାହିଁ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀ-ରାଜ୍ୟର ଉଦ୍ଧାର ପାଇଁ ଆସିପାରିବ ନାହିଁ । ବାସ୍ତବରେ, ଯଦି ଜଣେ ଧାରା 3 ର ଖଣ୍ଡ (ଏ) ରେ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷାକୁ ଦେଖନ୍ତି, ତେବେ ଏହା ସୂଚିତ କରେ ଯେ ସାମଗ୍ରୀର ଗତିବିଧିକୁ ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ବିକ୍ରୟ କିମ୍ବା କ୍ରୟର ଆବଶ୍ୟକ ପରିଣାମ ଯଥାସ୍ଥିତି ଏହି ମାମଲାରେ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଉପାୟରେ ନୁହେଁ ।

19. ଉକ୍ତ ରାୟରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ *ଭାରତ ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ମେସର୍ସ କେ. ଜି. ଖୋସ୍ଲା ଆଣ୍ଡ କୋ. ଲିଃ. ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ;* [1979] 2 ଏସ. ସି. ସି. 242 ମାମଲାରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ମତକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । *ଖୋସଲାଙ୍କ* ମାମଲାରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାୟର ପାରା 15 ଏବଂ 17 ରେ ଏହାର ସ୍ଥିତିକୁ ନିମ୍ନମତେ କୁହାଯାଇଥିଲା:

"15. ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତିରେ ଫରିଦାବାଦରୁ ଦିଲ୍ଲୀକୁ ସାମଗ୍ରୀ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା କିମ୍ବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏହା କହିବା ସତ୍ୟ ନୁହେଁ ଯେ ଅଧିନିୟମ 3 (ଏ) ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଏହା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତି ନିଜେ ସାମଗ୍ରୀର ଗତିବିଧି ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ କିମ୍ବା ସାମଗ୍ରୀର ଗତିବିଧି ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଘଟିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଆଇନର ପ୍ରକୃତ ସ୍ଥିତି *ଟାଟା ଆଇରନ୍ ଆଣ୍ଡ ଷ୍ଟିଲ୍ କୋ. ଲିମିଟେଡ୍, ବମ୍ବେ ବନାମ ଏସ୍. ଆର୍. ସରକାର,* [1961] 1 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 379 ମାମଲାରେ କୁହାଯାଇଛି, ଯେଉଁଥିରେ ମାନ୍ୟବର ନ୍ୟାୟାମୂର୍ତ୍ତି ଶାହା, ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠତା ପାଇଁ କହିଥିଲେ ଯେ ଅଧିନିୟମ 3 ର ଖଣ୍ଡ(ଏ) ଏବଂ (ବି) ପାରସ୍ପରିକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ଧାରା 3 (ଏ) ବିକ୍ରୟକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ଯେଉଁଥିରେ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ଦ୍ରବ୍ୟର ଗତିବିଧି ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତିର ଏକ ଚୁକ୍ତି କିମ୍ବା ଘଟଣାର ଫଳାଫଳ, ଏବଂ ଦ୍ରବ୍ୟରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ଉଭୟ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥାଏ (ପୃଷ୍ଠା 391) । ମାନ୍ୟବର ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ସରକାର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଦାସ ଗୁପ୍ତାଙ୍କ ତରଫରୁ ନିଜ ସପକ୍ଷରେ କହିବାବେଳେ, ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠତା ସହିତ ସହମତ ହୋଇଥିଲେ ଯେ ଧାରା 3 ର ଖଣ୍ଡ(ଏ) ଏବଂ (ବି) ପାରସ୍ପରିକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କିନ୍ତୁ ଏହାଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଏବଂ କହିଛନ୍ତି ଯେ "ଏକ ବିକ୍ରୟ କେବଳ ସେତେବେଳେ ବିକ୍ରି ହୋଇଥିବା ସାମଗ୍ରୀର ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରାଇପାରିବ ଯେତେବେଳେ ବିକ୍ରିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେ ସାମଗ୍ରୀ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହେବ; ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତିନାମା ପ୍ରଦାନ କରିବା ସମୟରେ ଏକ ବିକ୍ରୟ ସାମଗ୍ରୀର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ଘଟାଇଥାଏ" (ପୃଷ୍ଠା 407)। *ସିମେଣ୍ଟ ମାର୍କେଟିଂ କମ୍ପାନୀ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ବନାମ ମହୀଶୂର ରାଜ୍ୟ,* [1963] 3 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 777; *ଭାରତୀୟ ରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ନିଗମ ବନାମ ମହୀଶୂର ରାଜ୍ୟ,* [1963] 3 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 792 ଏବଂ *ସିଙ୍ଗାରେନି କୋଲିୟରୀଜ୍ କମ୍ପାନୀ ବନାମ, ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ*

ରାଜ୍ୟ [1966] 2 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 190 ମାମଲାରେ ଏହି ଅଦାଲତ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠତା ମତକୁ ଅନୁମୋଦନ କରିଥିଲେ । *କେ. ଜି. ଖୋସଲା ଆଣ୍ଡ କୋ. ବନାମ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଉପ-ଆୟୁକ୍ତ* ମାମଲାରେ, ରାଜସ୍ୱ ଓକିଲ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ପୁନର୍ବିଚାର କରିବାକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା କରିବାକୁ ମନା କରିଦେଇଥିଲେ । *ଅଏଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ କର ଅଧୀକ୍ଷକ,* [1975] 3 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 797 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ସଦ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତରଫରୁ ବକ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଥିବା ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ମାଥ୍ୟୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ:(1) ଏକ ବିକ୍ରୟ ଯାହା ଏକ ରାଜ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିବହନ କରିଥାଏ, ତାହା ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ସମୟରେ ଏକ ବିକ୍ରୟ ଅଟେ, ଯାହା ଦ୍ରବ୍ୟରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି କେଉଁ ରାଜ୍ୟକୁ ଯାଇଥାଉ ନା କାହିଁକି; (2)ଏହା ଆବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ ଯେ ବିକ୍ରୟ ଆନ୍ତ-ରାଜ୍ୟ ଗତିବିଧି ପୂର୍ବରୁ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଏପରି ଗତିବିଧିକୁ ବିକ୍ରୟ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରେ;ଏବଂ (3) ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ କିମ୍ବା ବାଣିଜ୍ୟ ସମୟରେ କୌଣସି ବିକ୍ରୟ ହୋଇଥିବା ବିବେଚନା କରାଯିବା ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ, ଯେ ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ଗତିବିଧି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଚୁକ୍ତିନାମା ଚୁକ୍ତିରେ ହିଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ଯଦି ଗତିବିଧି ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତିର ଅନୁସରଣରେ ଏବଂ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ଥିଲା (ପୃଷ୍ଠା 801 SCCp.737, ପାରା 9)। ବିଦ୍ୱାନ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ମାମଲାରେ ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଯଦି ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ସାମଗ୍ରୀ ପରିବହନ ଏକ ଚୁକ୍ତିନାମା କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତିର ଏକ ଘଟଣାର ଫଳାଫଳ, ତେବେ ବିକ୍ରୟ ଏକ ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଅଟେ ।

** ** ** **

17. ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ସମାନ ପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ସହିତ ଉପଯୋଗୀ ଭାବରେ ବିପରୀତ ହୋଇପାରେ, ଯାହା *ବିହାର ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଟାଟା ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ଏବଂ ଲୋକୋମୋଟିଭ୍ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍,* [1971] 2 SCR 849 ମାମଲାରେ ସୂଚିତ କରାଯାଇଛି । ସେହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ଡିଲରସିପ୍ ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ଟ୍ରକ୍ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କୁ କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ବିକ୍ରୟ ସହିତ ଜଡିତ ବିବାଦର କାରବାର ଅଟେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଞ୍ଚଳ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟୀ ଏବଂ କମ୍ପାନୀ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ, ସେମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ବରାଦ ରଖିବାକୁ, କିଣିବାକୁ ଥିବା ସାମଗ୍ରୀର ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ଏବଂ କମ୍ପାନୀର ବମ୍ବେ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରୁ ବିତରଣ ଆଦେଶ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏପରି ବିତରଣ ଆଦେଶ ଅନୁସରଣରେ ବିହାର ରାଜ୍ୟରେ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଞ୍ଚଳକୁ ଟ୍ରକଗୁଡ଼ିକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଉଥିଲା । ଯେହେତୁ ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ କ୍ରେତାମାନଙ୍କୁ ବିହାର ରାଜ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ସାମଗ୍ରୀ ହଟାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା, ତେଣୁ ଏହି ମାମଲାରେ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିନଥିଲା ଯେ ବିକ୍ରୟକୁ ଏକ ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ କି ନାହିଁ ଯାହା ଚୁକ୍ତିନାମା ନିଜେ ଏକ ରାଜ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ସାମଗ୍ରୀ ପରିବହନ ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରିବ ।

ଯଦି ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତିରେ ଏପରି ଗତିବିଧି ପାଇଁ ଏକ ସର୍ତ୍ତ ଥାଏ, ତେବେ ବିକ୍ରୟ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଏକ ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଏହା ଏକ ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ, ଯଦିଓ ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତି ନିଜେ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ସାମଗ୍ରୀ ପରିବହନ ପାଇଁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଏହିପରି ଗତିବିଧି ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତିରେ ଏକ ଚୁକ୍ତିର ଫଳାଫଳ କିମ୍ବା ସେହି ଚୁକ୍ତିର ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ।

20. ଅଏଲ୍ *ଇଣ୍ଡିଆ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ କର ଅଧୀକ୍ଷକ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* [1975] 1 ଏସ. ସି. ସି. 733 ମାମଲାରେ ଏହାର ସ୍ଥିତିକୁ ନିମ୍ନମତେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା:

" ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅନେକ ମାମଲାରେ ରାୟ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଯଦି ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ସାମଗ୍ରୀ ପରିବହନ ଏକ ଚୁକ୍ତିନାମା କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତିର ଏକ ଘଟଣାର ଫଳାଫଳ, ତେବେ ବିକ୍ରୟ ଏକ ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ । (*ଟାଟା ଆଇରନ୍ ଆଣ୍ଡ ଷ୍ଟିଲ୍ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ଏସ୍. ଆର୍. ସରକାର,* [1961] 1 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 379 *ଏବଂ ଷ୍ଟେଟ୍ ଅଫ୍ ଜେ ଆଣ୍ଡ କେ* ବନାମ *କାଲ୍ଟେକ୍ସ (ଇଣ୍ଡିଆ) ଲିମିଟେଡ୍,* (1966) 17 ଏସ୍. ଟି. ସି. 612 ମାମଲା ଦେଖନ୍ତୁ । ଏଠାରେ, ଅଶୋଧିତ ତୈଳ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ନିର୍ମିତ ପାଇପଲାଇନ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ଆସାମରୁ ବିହାରର ବରୌନୀରେ ଥିବା ବିଶୋଧନାଗାରକୁ ନିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେଠାରେ ତୈଳକୁ ପମ୍ପ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ଅଏଲ୍ କର୍ପୋରେସନକୁ ବିତରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଜାନୁଆରି 14, 1958 ମସିହାରେ ହୋଇଥିବା ରାଜିନାମାର ଖଣ୍ଡ 12ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ପାଇପଲାଇନ୍ ନିର୍ମାଣ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ସୁବିଧା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବେ ଯାହା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପାଦିତ ଅଶୋଧିତ ତୈଳର ବରୌନୀସ୍ଥିତ ବିଶୋଧନାଗାରକୁ ପରିବହନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ବିବେଚନା କରିବ । ଏହା ସୂଚିତ କରିବ ଯେ ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାଇପଲାଇନ୍ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଆସାମରୁ ବରୌନୀକୁ ଅଶୋଧିତ ତୈଳ ପରିବହନ କରିବାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଥିଲା । ଏହା କେବଳ ଏହି ଉପସଂହାରକୁ ସୂଚିତ କରିପାରିବ ଯେ ପକ୍ଷମାନେ ବିଚାର କରିଥିଲେ ଯେ ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ଆସାମ ରାଜ୍ୟରୁ ବିହାର ରାଜ୍ୟକୁ ସାମଗ୍ରୀ ପରିବହନ ହେବା ଉଚିତ ।

21. ବିକ୍ରୟ ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ କି ନୁହେଁ ତାହା ସ୍ଥିର କରିବା ପାଇଁ ଏହା ଯଥେଷ୍ଟ ଯେ:ସାମଗ୍ରୀର ପରିବହନ ବିକ୍ରୟ ଦ୍ୱାରା ଘଟିବା ଉଚିତ କିମ୍ବା ଏହା ଆନୁସଙ୍ଗିକ ହେବା ଉଚିତ । ଯାହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତାହା ହେଉଛି ସାମଗ୍ରୀର ଗତିବିଧି ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଭାବରେ ସଂଯୁକ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ଜରୁରୀ ନୁହେଁ ଯେ ବିକ୍ରୟ ଚୁକ୍ତିର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ରହିବା ଉଚିତ ଯେଉଁଥିରେ ଦ୍ରବ୍ୟର ଆନ୍ତଃ-ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସ୍ପଷ୍ଟ କିମ୍ବା ନିହିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଯଦିଓ କାଳ୍ପନିକ ଭାବରେ, ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାର ତଥ୍ୟରେ ଏହିପରି ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି, ଏହିପରି ନିହିତ ସର୍ତ୍ତ ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛି । ଏହା ରାଜିନାମାର ଖଣ୍ଡ 3.7କୁ ସୂଚାଉଛି ।

22. ଏହି ସମୟରେ ଖଣ୍ଡ 3.13 ଉପରେ ଟିପ୍ପଣୀ ଦେବା ମଧ୍ୟ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ, ଯାହାକୁ ନିମ୍ନମତେ ପଠନ କରାଯାଏ ।

" ସଫଳ ନିବେଶକ ଅନୁମୋଦନ ଆଦେଶ ଜାରି ହେବାର 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଲଟ (ଗୁଡ଼ିକ) ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟର 25 ପ୍ରତିଶତ ପ୍ରତିଭୂତି ଜମା ଆଦେଶ କରିବେ, ଯଦି ନିବେଶକ ଭାରତ ବାହାରେ ରପ୍ତାନୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କ୍ରୟ କରନ୍ତି, ତେବେ ଯଦି ସେ ଏପରି ଚୟନ କରନ୍ତି ଏବଂ ଏହାର ସମର୍ଥନରେ ଆବଶ୍ୟକ କାଗଜପତ୍ର ଦାଖଲ କରନ୍ତି, ତେବେ ସେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଫର୍ମରେ କିଣାଯାଇଥିବା ଷ୍ଟକ୍ ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟର 20 ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାଙ୍କ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି (ବିଜି) ଆକାରରେ ପ୍ରତିଭୂତି ଜମା ଦାଖଲ କରିପାରିବେ, ଯାହା ଏକ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ସମୟ ପାଇଁ ବୈଧ ନୁହେଁ ଏବଂ ରପ୍ତାନି ଚୁକ୍ତି ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହେବା ପରେ ଉକ୍ତ ବିଜି ଜାରି କରାଯିବ ।"

23. ଯଦିଓ, ନିଗମ ପାଇଁ ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯେ ଏହା କେବଳ ଆର୍ଥିକ କାରବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଥିଲା, ତଥାପି ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ନୁହେଁ । ଭାରତ ବାହାରେ ରପ୍ତାନୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଣେ ଟେଣ୍ଡରକାରୀ କ୍ରୟ କରିବାର ସମ୍ଭାବନାକୁ ଏହି ଖଣ୍ଡ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କରେ । ଯଦି ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ନିଗମ ଦ୍ୱାରା ଯୁକ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ବିକ୍ରୟ ସମାପ୍ତ ହୁଏ, ତେବେ ରପ୍ତାନି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କ୍ରୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନାହିଁ ।

24. ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରଶ୍ନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଚୁକ୍ତିରେ କେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିକ୍ରୟ ସମାପ୍ତ କରିବା ସହିତ ଜଡିତ, ଏକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଉତ୍ତର ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଖଣ୍ଡଟିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଠନ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ସ୍ଥିତିକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ । ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଆବେଦନରେ ରାଜ୍ୟ ଏକ ବିବୃତି ଦେଇଛି ଯେ ଟେଣ୍ଡର ବିଜ୍ଞପ୍ତିର ଖଣ୍ଡ 3.6 ବିକ୍ରୟ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ କରିବାକୁ ସୂଚିତ କରେ ଏବଂ ଏହା ଅନୁଯାୟୀ ବିକ୍ରୟ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି । ଖଣ୍ଡ 3.6ରେ ଖାଲି ପଠନ ପ୍ରମାଣ କରେ ଯେ ଏପରି ଆବେଦନରେ କୌଣସି ସାର ନାହିଁ । ଖଣ୍ଡ 3.6 ନିମ୍ନମତେ ପଠନ କରାଯାଏ:

"ଥରେ ମୂଲ୍ୟପତ୍ର ଦାଖଲକାରୀ ସପକ୍ଷରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ବିକ୍ରୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ" ।

25. ଥରେ ନିବେଶକଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ବିକ୍ରୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହା ଦୂରରୁ ଏପରି ବିକ୍ରିର ସ୍ଥିତିକୁ ମଧ୍ୟ ସୂଚିତ କରେ ନାହିଁ ।

26. ନିଗମର ପ୍ରଭାଗୀୟ ସଞ୍ଚାଳକ, ବଲାଙ୍ଗିର ଖଣ୍ଡଙ୍କ ତା 13.11.2000 ରିଖର ଚିଠିରେ ମଧ୍ୟ କିଛି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ଅଛି । ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଂଶଟି ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

" ପ୍ରଭାଗୀୟ ସଞ୍ଚାଳକଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ, ଓଡ଼ିଶା

ବନ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମ ଲିଃ. ।

ବାଲାଙ୍ଗୀର୍ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ଖଣ୍ଡ

ସଂଖ୍ୟା 8827 4202 ତା 13.11.00

ପ୍ରାପ୍ତେଷୁ

ଉପ-ପ୍ରଭାଗୀୟ ସଞ୍ଚାଳକ

ପଦମପୁର ଉପଖଣ୍ଡ

ବିଷୟ: ଗଚ୍ଛିତ କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ବିତରଣ ପରିମାଣ ସଂଖ୍ୟା 214/BPR/9965 ବିଭାଜନ ପରିମାଣ, B-301/1, B-302/1 ଏବଂ ଏକକ ସଂଖ୍ୟା 47 (B) ର B-303/1 କ୍ରେତାଙ୍କୁ ବିତରଣ ରସିଦ ସଂଖ୍ୟା 20710,20711 ଏବଂ 20712 ଦ୍ୱାରା ତା 10.09.2000 ରିଖରେ ବିତରଣ କରାଯାଇଛି ।10.9.2000

ମହାଶୟ,

ଆମ୍ଭେ ....ତେଣୁ, ଆପଣଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଉଛି ଯେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଗୁଣବତ୍ତା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟତା ଅନୁଯାୟୀ ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀ (କେଏଲ) ପଦମପୁରଙ୍କଠାରୁ ପରିବହନ ଅନୁମତି ପାଇବା ପରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ କ୍ରେତାଙ୍କୁ ଗଚ୍ଛିତ ମାଲର ବିତରଣ ଦିଅନ୍ତୁ ।

XX XX

ଆପଣଙ୍କର ବିଶ୍ୱସ୍ତ,

ଏସ୍.ଡି./-

ପ୍ରଭାଗୀୟ ସଞ୍ଚାଳକ

ବଲାଙ୍ଗିର କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ବିଭାଗ

ଜ୍ଞାପକ ସଂଖ୍ୟା .... ତାରିଖ....................

ପଦମପୁର କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ଖଣ୍ଡର ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଅବଗତିନିମନ୍ତେ ଏକ କିତା ନକଲ । ସମ୍ପୃକ୍ତ ନିମ୍ନ ସ୍ୱାକ୍ଷରକାରୀ/ଆମର ଉପ-ପ୍ରଭାଗୀୟ ସଞ୍ଚାଳକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ ଅନୁମୋଦିତ ଫର୍ମ "ସି" ପାଇବା ପରେ ଉପରୋକ୍ତ ନାମିତ କ୍ରେତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଆବଶ୍ୟକ ପରିବହନ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ତାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି ।

ପ୍ରଭାଗୀୟ ସଞ୍ଚାଳକ

ବଲାଙ୍ଗିର କେନ୍ଦୁ ପତ୍ର ଖଣ୍ଡ "

27. ଉପୋରୋକ୍ତରେ ଯେପରି ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି, ଆୟକର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରମାଣପତ୍ର ବିଷୟରେ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଅବେଦନରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିବୃତ୍ତି ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଏହି ସ୍ଥିତିକୁ ସେଠାରେ ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

28. ଉପୋରୋକ୍ତ ସ୍ଥିତି ଉପରେ, ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଉପସଂହାର ହେଉଛି ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରେ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଥିଲା । ବାସ୍ତବରେ ଉପୁଜିଥିବା ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ, ତେଣୁ, କୌଣସି ହସ୍ତକ୍ଷେପର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଖର୍ଚ୍ଚ ବାବଦରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ବିନା ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ କରାଗଲା ।

29. ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ଖାରଜକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଏସଏଲପି(ସି) ସଂଖ୍ୟା 15308/2002 ର ଆଇଏ ସଂଖ୍ୟା 3ରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ।

ଏନ୍.ଜେ. ଆବେଦନଗୁଡିକୁ ଖାରଜ କରାଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:
ଶ୍ରୀ ଜଟାଧାରୀ ସେଠୀ
ଅନୁବାଦକ, ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ